

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПISKA

до навчального плану

Код та найменування спеціальності 032 «Історія та археологія»

Рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)

Спеціалізація «Історія та археологія»

Освітня програма 032 «Історія та археологія»

Форма навчання денна

Загальний обсяг у кредитах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи та строк навчання 240 кредитів ЄКТС, 3 роки 10 міс.

Навчальний план, затверджений Вченою радою «30» серпня 2016 р. протокол №7

Відповідність вимогам стандарту вищої освіти (в разі наявності) *стандарт відсутній*

Відповідність вимогам професійного стандарту (в разі наявності) *стандарт відсутній*

Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання наявність повної загальної середньої освіти.

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач	Програмні результати навчання	Найменування навчальних дисциплін, практик
I. Цикл загальної підготовки		
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (С6) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (С2)	Знати: – цивілізаційні витоки і детермінанти української культури; – особливості розвитку соціокультурних та релігійно-конфесійних процесів в умовах перебування України під владою інших держав; – специфіку ідеологічних впливів Заходу та Сходу; – багатогранність і багатство здобутків української культури в контексті світової культури. – класифікацію основних джерел, які слугують основою для вивчення процесів і явищ у сфері української культури; Вміти: вільно володіти понятійним та термінологічним апаратом навчальної дисципліни;	Історія української культури

	з'ясовувати причинно-наслідкові зв'язки і закономірності культурного розвитку українського суспільства в різні історичні періоди; визначати місце і роль виданих діячів культурного життя України на певному історичному етапі; узагальнювати досягнення українського народу у сфері культури в історичній ретроспективі, виокремлюючи внесок до скарбниці світового мистецтва.	
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (С6) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (С2)	Знати: <i>а) на ознайомчо-орієнтованому рівні:</i> історичні типи і форми світогляду; методи і функції філософії; основне коло філософських проблем; структуру філософського знання; історичні типи філософської рефлексії; основні напрямки сучасної вітчизняної та світової філософії; видатних філософів минулого та сучасності; <i>б) на понятійно-аналітичному рівні:</i> сутність основних філософських категорій; характерні риси та тенденції розвитку основних періодів історії філософії; основні теоретичні положення з онтології, феноменології, діалектики, соціальної філософії, гносеології; <i>в) на продуктивно-синтетичному рівні:</i> процес становлення різних типів, рівнів, форм світогляду; механізми розвитку та взаємодії природних, соціальних та пізнавальних процесів; критерії класифікації соціальних явищ суспільного розвитку. Вміти: <i>а) на предметно-практичному рівні:</i> виявляти свою світоглядну позицію; застосовувати набуті знання у процесі наукової та практичної (професійної) діяльності; добре орієнтуватися в першоджерелах та основній сучасній філософській літературі; <i>б) на предметно-розумовому рівні:</i> логічно формулювати та обґрунтовувати свою світоглядну позицію; аналізувати проблеми та процеси, що пов'язані з суспільним життям; володіти прийомами ведення дискусії, полеміки, діалогу;	Філософія

	<i>в)на продуктивно-синтетичному рівні:</i> формувати власну позицію щодо актуальних проблем сучасності; здійснювати реферування необхідної літератури, першоджерел; здійснювати прогнози щодо подальшого розвитку соціальних, правових, політичних, економічних та ін. процесів; апріорно синтезувати набуті знання із фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття та світорозуміння.	
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (С6) Здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації (С7, С10)	Знати: • основні відомості про українську мову та її місце серед інших мов, особливості сучасної мовної політики й мовної ситуації в Україні; • своєрідність української мови як літературної, ознаки усної і писемної форм літературної мови, використання їх у професійній сфері; • законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування (основні ознаки культури мовлення, їх характеристику, мовні норми сучасної української літературної мови; функціональні стилі сучасної української літературної мови, їх основні характеристики); Вміти : • вільно і вправно володіти нормами сучасної української літературної мови в практичному процесі здобування і збагачення професійної діяльності; • аналізувати своєрідні риси української мови, основні комунікативні ознаки культури мовлення, особливості літературної мови та мовної норми, типи мовних норм, визначати функціонально-стилістичну належність текстів; • вміло застосовувати на практиці у різних комунікативних ситуаціях набуті теоретичні знання з писемного й усного професійного мовлення; • складати різні види загальних і професійних документів, правильно добираючи мовні засоби, що відображають їх специфіку; • планувати й виголошувати професійні прилюдні виступи із дотриманням відповідних норм літературної мови і необхідних вимог до виступу;	Українська мова (за професійним спрямуванням)

	• виробляти навички сприймання, відтворення й редагування текстів офіційно-ділового та наукового стилів у професійній діяльності; • моделювати тексти відповідно до стилю й ситуації спілкування;	
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері історичної науки (C5, C8) Здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації (C7, C10)	Знання: 1. Становлення та розвиток політології, її об'єкт предмет та методи. 2. Історію розвитку та стан сучасної політології. 3. Сучасні знання за окремими розділами політології (політична філософія, політична соціологія, порівняльна політологія, теорія міжнародної політики, політична історія, прикладна політологія, теоретична політологія, геополітика). 4. Методів політологічного аналізу, інформування і прогнозу відносно поточних політичних ситуацій. 5. Сутності влади як суспільного явища та суб'єкти і об'єкти політичної влади. Вміти: 1. Визначати теоретичні, духовні, прикладні та інструментальні компоненти політичного знання, їх роль і функції в підготовці політичних рішень. 2. Аналізувати сутність політичної влади, держави, політичного життя, розрізняти політичні відносини і процеси, суб'єкти і об'єкти політики. 3. Класифікувати політичні системи і режими, партійні та виборчі системи. 4. Компетентно володіти категоріальним базисом політології для розкриття сутності явищ та політичних процесів у суспільстві, взаємодії політологічних теорій з іншими галузями гуманітарного знання, насамперед – соціоекономічним. 5. Уміння компетентно будувати інформаційне спілкування в професійному і непрофесійному комунікативному середовищі з урахуванням існуючого соціокультурного контексту. 6. Самостійно оцінювати та узагальнювати опрацьований матеріал, опрацювати різноманітний	Політологія

	інформаційний матеріал, робити висновки та приймати рішення.	
Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу (C1) Здатність організовувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу (C1, C4)	Знати: - як виховувати та розвивати такі фізичні якості: силу, швидкість, витривалість, координацію рухів та гнучкість; - як розвивати спеціальні фізичні якості пов'язані з умовами праці (стійкість до концентрації уваги, стійкість проти шкідливих факторів середовища – холоду, духоти, протягів, загазованості тощо); - методики побудови індивідуальних оздоровчих програм; - як виховувати психічні здібності: спостережливість, розподіл та перенесення уваги, довготривала та оперативна пам'ять, оперативне мислення, емоційна стійкість, ініціативність, дисциплінованість, рішучість, уміння переносити труднощі професії. Вміти: - використовувати у соціально-професійній, фізкультурно-спортивній діяльності та у сім'ї знання, уміння і навички, набуті в процесі навчання в університеті; - використовувати фізичні вправи з метою збереження та зміцнення власного здоров'я і забезпечення фахової дієздатності; - забезпечити необхідний рівень професійно значущих фізичних здібностей; - використовувати засобами фізичної культури і спорту в режимі праці та відпочинку; - використовувати засоби фізкультури і спорту для профілактики захворювань, оволодіння уміннями самоконтролю в процесі фізкультурно-спортивних занять.	Фізична культура
Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (C3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3) Здатність ефективно брати участь у різних формах	Усне мовлення: виступати з підготовленими презентаціями, доповідями на наукових конференціях; реагувати на основні ідеї та розпізнати важливу наукову інформацію аудіювання: розуміти та розпізнавати інформацію в ході професійно-наукових обговорень	Іноземна мова (англійська)

наукової комунікації (С7, С10)	читання: розуміти та вміти перекласти із словником автентичні тексти за фахом; розуміти деталі та загальний зміст наукового тексту; знаходити конкретну інформацію, пов'язану з предметом навчання письмо: писати тези, доповіді, реферати та анотації із достатнім ступенем граматичної коректності.	
Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (С3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3)	Уміння розмежовувати періоди розвитку кирилиці у залежності від специфіки подачі графічних знаків – старослов'янський, давньоруський, староцерковнослов'янський та сучасноцерковнослов'янський типи. Особливості формування української редакції та її графічні ознаки. Уміти читати тексти у залежності від періоду створення. Робити переклад (адаптація за змістом) текстів. Характеризувати їх. Визначати дати (датування) текстів. Давати загальні характеристики частинам мови – морфологічний розбір. Робити транскрипцію текстів урахуваючи чотири основні редакції. Особливості орфографії та орфоєпії церковнослов'янських текстів. Лексичні, словотвірні особливості східнослов'янської кириличної системи.	Старослов'янська мова
Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (С3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3)	Знати : - основні віхи історії латинської мови та її значення для юриспруденції; - правила вимови голосних і приголосних звуків; - відмінкові закінчення іменників усіх відмін; - особливості прикметників різних відмін; - розряди займенників; - часову систему латинського дієслова (інфекта і перфекта); - види прислівників; - основні прийменники та розуміти їх функції в реченні; - кількісні та порядкові числівники; - основні історичні твори видатних письменників Давнього Риму; - напам'ять 150 латинських крилатих висловів із історико-літературним коментарем, наукову	Латинська мова

	термінологію (100) та лексику (300 слів). Вміти : - правильно вимовляти і читати латинські слова; - відміняти іменники I-V відмін; - узгоджувати прикметники з іменниками та відмінювати їх; - утворювати ступені порівняння прикметників; - відмінювати займенники різних розрядів; - відмінювати дієслова різних дієвідмін у всіх часах; - утворювати ступені порівняння прислівників; - узгоджувати й відмінювати числівники; - читати і перекладати адаптовані тексти з історії Давнього Риму; - читати та інтерпретувати фрагменти творів видатних істориків Давнього Риму в оригіналі; - вміти використовувати латинські крилаті вислови, фразеологію та термінологію на практиці.	
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (С6) Здатність займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної об'єктивності з проблем минулого та сьогодення (С3) Здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації (С7, С10)	Уміння збирати, опрацьовувати матеріал та формувати репрезентативний текст та уміти його оприлюднити. Уміння структурувати та типологізувати сегменти тексту. Уміння витримувати сюжетну лінію оповіді. Творчо та винахідливо застосовувати знання з комунікативної девіатології. Уміння диференціювати аудиторію за інтелектуальними, віковими, соціальними та гендерними ознаками. Уміння переводити складний за формою матеріал у формат доступності. Уміти аналізувати дискурс структуру та виявляти девіації. Уміння вести дискусії, діалоги, полеміку.	Основи риторики
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (С6) Здатність розрізняти	Знати: різні аспекти сутності релігії, її місце та роль в житті людини та суспільства; чим відрізняється релігієзнавство від теології – вчення про Бога; причини виникнення та існування релігії, типологію світових релігій; міжнародні релігійні організації та про	Релігієзнавство

історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (С4, С10)	їхню участь в екуменічному, миротворчому, екологічному русі; особливості впливу релігії на різні сфери духовного життя суспільства; віросповідання, які існують в Україні; Вміти: формувати власне ставлення до світової духовної культури, її цінностей та розрізняти особливості конфесійної діяльності релігійних організацій в Україні; орієнтуватися в питаннях відносин між релігією, релігійними установами і державою; долати різні перекручення стосовно питань релігії та церкви, пов'язані з довготривалим пануванням державного атеїзму в Україні; брати участь у заходах, спрямованих на відродження духовної культури української нації.	
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (С6) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (С4, С10)	Знати: • загальні проблеми культурології та її місце в розвитку суспільства; типи і форми культур, основні культурно-історичні центри і регіони, закономірності їх еволюції та функціонування; особливості розвитку культури України в контексті світової (зокрема, європейської) культури; • роль культури і науки в розвитку цивілізації, їх співвідношення і пов'язані з ними сучасні соціальні, економічні та етичні проблеми; • структуру розвитку культури людства, основні культурно-історичні епохи, їх здобутки у матеріальній та духовній сферах, у різних галузях науки та видах мистецтва; • різні картини (моделі) світу та місце людини в ньому; • норми, які регулюють взаємовідносини людей і ставлення людини до навколишнього середовища; сутність суперечностей, що існують на сучасному етапі науково-технічного розвитку, і кризи існування людини у природі внаслідок порушення рівноваги в ній; важливість вирішення сучасних глобальних проблем; • культурні процеси і явища, сучасні наукові методи їх дослідження на рівні, необхідному для розв'язання	Культурологія

	практичних завдань у майбутній професійній діяльності; Вміти: • засоби формування культурної особистості, її відповідальності за збереження культурних надбань; • пояснити феномен культури, її роль у людському житті; способи набуття, збереження і передавання соціального досвіду, базисних культурних цінностей; • оцінювати досягнення культури на основі знання історичного контексту їх створення; вести діалог як спосіб виявлення свого розуміння культурних здобутків різних регіонів, народів і націй та визначити лінію власної поведінки в умовах розмаїття культур; • володіти розвинутою культурою мислення, вміти чітко і логічно висловлювати власні думки в усній і письмовій формах; бути здатним самостійно опановувати нові знання, критично осмислювати набутий досвід з позицій останніх досягнень у галузі гуманітарних наук, економіки та соціальної практики.	
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10) Здатність організовувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу (C1, C4)	Знати: ☐ історію розвитку філософської думки, починаючи з стародавньої філософії до сучасності; ☐ орієнтуватись в основних періодах розвитку української філософії; ☐ основні аспекти філософії буття та філософії духу; ☐ принципи, закони та категорії діалектики; ☐ філософські аспекти гносеології; ☐ основи теорії соціальної філософії. Вміти: ☐ застосовувати наукову методологію та світогляд для аналізу явищ природної та соціальної дійсності; ☐ усвідомлювати гуманітарну підготовку в університеті як єдиний цілісний процес, де філософія є базою світогляду та методології; ☐ вбачати життєвий смисл філософії, за її допомогою актуалізувати та успішно розв'язувати життєві проблеми; ☐ поєднати базові знання з філософії з розв'язанням проблемних ситуацій в інших науках.	Філософія освіти і науки

Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Здатність займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної об'єктивності з проблем минулого та сьогодення (C3)	Знати: - особливості розвитку державних і правових інститутів в Україні; - понятійно-категоріальний апарат правової сфери; - джерела навчального курсу, насамперед, Конституцію України, закони та підзаконні нормативно-правові акти, які стосуються програми курсу «Правознавство». Вміти: - формувати знання з питань державно-правового життя в сучасній Україні, високу правову культуру, професійну етику, глибоку повагу до права і соціальних цінностей, гарантії забезпеченні прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина; - давати наукове тлумачення основним поняттям та категоріям різних галузей права; - тлумачити основні правові поняття, аналізувати соціально-значущі проблеми і процес їх правового вирішення, кваліфіковано використовувати методи права в різних видах професійної діяльності; - в усному та письмовому вигляді правильно (логічно) висловлювати або оформлювати правові явища та процеси.	Правознавство
Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8) Уміння обирати та використовувати сучасні теорії, методологічні засади і досягнення вітчизняної та зарубіжної історичної науки та освіти (C2, C3)	Знати: - предмет, завдання і джерела курсу, понятійний апарат етнології; - розвиток сучасної етнології як самостійної галузі знань; - базові методи етнологічних досліджень; - основні проблеми сучасної етнологічної науки; - методи і прийоми збору етнографічних матеріалів на сучасному етапі. Вміти: - застосовувати здобуті знання на практиці у подальшому науково-методичному і навчально-виховному процесах; - володіти новітніми методикою і методологією етнологічних досліджень; - оперувати основними поняттями етнології; - працювати з джерелами та спеціальною етнологічною літературою;	Етнологія України

	- порівнювати основні проблеми етнології українців з представниками інших етносів на сучасному етапі.	
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння використовувати на практиці програмно-технічні засоби інформатики та сучасні інформаційні системи і технології (C8) Уміння виявляти та розв'язувати дослідницькі проблеми, здійснювати дослідження проектів на належному рівні (C1, C2, C3)	Знати: основні базові категорії менеджменту і маркетингу; спільні риси і відмінності національної та мультинаціональної моделі бізнесу, характерні риси його глобалізації; основні елементи зовнішнього середовища бізнесу, інструментарій здійснення економічного, правового та маркетингового аналізу з метою прийняття ефективних управлінських рішень; знати різницю між кластерним, культурно-константним і цінністним підходами до розуміння культури, розрізняти європейський, скандинавський, американський та азійський поведінські стереотипи; знати принципи стратегічного планування в фірмі, послідовність реалізації та алгоритм стратегічного планування; знати специфіку управління людськими ресурсами та корпоративною культурою. Вміти: визначати основні особливості менеджменту і маркетингу, його базові категорії; спільні риси і відмінності національної та мультинаціональної моделі бізнесу, ідентифікувати характерні риси його глобалізації; класифікувати основні елементи зовнішнього середовища бізнесу, володіти інструментарієм здійснення економічного та маркетингового аналізу з метою прийняття ефективних управлінських рішень; визначити різницю між кластерним, культурно-константним і цінністним підходами до розуміння культури, розрізняти європейський, скандинавський, американський та азійський поведінські стереотипи; реалізовувати на практиці принципи стратегічного планування, організації, мотивації роботи персоналу, здійснення контрольних функцій в фірмі, визначати послідовність реалізації стратегічного планування на основі застосування його алгоритму; вміти приймати управлінські рішення щодо реалізації на практиці специфіки	Менеджмент і маркетинг

	управління людськими ресурсами та корпоративною культурою.	
II. Цикл професійної підготовки		
Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (С3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3) Здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації (С7, С10)	Усне мовлення: виступати з підготовленими презентаціями, доповідями на наукових конференціях; реагувати на основні ідеї та розпізнати важливу наукову інформацію аудіювання: розуміти та розпізнавати інформацію в ході професійно-наукових обговорень читання: розуміти та вміти перекласти із словником автентичні тексти за фахом; розуміти деталі та загальний зміст наукового тексту; знаходити конкретну інформацію, пов'язану з предметом навчання письмо: писати тези, доповіді, реферати та анотації із достатнім ступенем граматичної коректності.	Іноземна мова (перша)
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (С2, С8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (С7) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (С2, С3)	Знати: періодизацію і хронологію, спеціальну термінологію історії первісного суспільства; джерела та історію розвитку науки; ключові теорії, концепції, напрямки, у вивченні первісної історії; систему історичних фактів первісної історії; основні ключові закономірності та тенденції загальносвітового історичного процесу в давнину; сучасний стан розв'язання проблеми антропогенезу; проблеми формування людського суспільства, виникнення мислення, мовлення, ідеологічних уявлень; основні риси етапів праобщини, ранньо-і пізньопервісної общини; передумови, форми, шляхи і хід розпаду родового ладу, виникнення приватної власності, держави, розвитку духовної культури цього періоду. принципи та методи представлення складної історичної інформації у логічно послідовній формі (характеристиці). Вміти: застосовувати методи історичного аналізу та синтезу історичних фактів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в древній історії;	Історія первісного суспільства

	виявляти ключові закономірності та тенденції історичного процесу в давнину; співставляти і використовувати в історичному дослідженні історичну, археологічну, антропологічну, геологічну та інші періодизації; використовувати набуті знання для вивчення етнологічних проблем. робити узагальнення та висновки на основі аналізу характеру господарства та суспільної організації на основі вивчення археологічних, етнологічних, письмових джерел щодо стану розвитку того чи іншого населення первісної формації.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10)	Знати: основні факти, щодо розвитку античних цивілізацій. Вміти: користуватися джерелами та літературою; усвідомлювати характерні риси розвитку окремих культур античної цивілізації; Робити самостійні висновки з опрацьованого матеріалу.	Історія античних цивілізацій
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10)	Знати: основні факти, щодо розвитку давньо східних цивілізацій. Вміти: користуватися джерелами та літературою; усвідомлювати характерні риси розвитку окремих культур Сходу; Робити самостійні висновки з опрацьованого матеріалу.	Історія стародавніх цивілізацій
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські,	Знати: предмет, завдання і джерела курсу, понятійний апарат етнографії;	Етнографія

національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (С6) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (С7)	етапи становлення етнографії як самостійної галузі знань базові методи етнологічних досліджень основні проблеми сучасної етнологічної науки методи і прийоми збору етнографічних матеріалів сучасну класифікацію народів світу за антропологічними, лінгвістичними, географічними, релігійними, господарсько-культурними ознаками особливості матеріальної і духовної культури народів світу Вміти: застосовувати здобуті знання на практиці у подальшому навчально-виховному процесі володіти методологією етнографічних досліджень картографувати різні явища матеріальної і духовної культури етносів оперувати основними поняттями етнології працювати з джерелами та спеціальною етнографічною літературою порівнювати побут українців з представниками інших етносів виділяти особливості того чи іншого етносу і здійснювати їх компаративний аналіз	
Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (С7) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу (С1)	Знати: історію розвитку антропологічних знань і сучасні напрямки в антропології; актуальні проблеми сучасної антропологічної науки, методичні та теоретичні засади антропології; історію формування, сучасний стан і перспективи розвитку української антропологічної науки; методи палеоантропологічних досліджень (краніометрія, краніоскопія, остеометрія і остеоскопія); методи визначення віку і статі людини на основі опрацювання палеоантропологічного матеріалу; сучасний стан розв'язання проблем антропогенезу, а також расогенезу; принципи расових класифікацій та актуальні проблеми расознавчих студій; антропологічний склад народів світу; проблеми історичної антропології	Основи антропології

	та антропологічний склад сучасного населення України. Вміти: пояснити закони мінливості людського організму в просторі (проблеми расогенезу і расових відмінностей сучасного людства) і часі (проблеми антропогенезу, грані між людиною і твариною, фактори антропологічних процесів і рушійні сили цих явищ); використовувати методи палеоантропологічних і соматологічних досліджень в археологічних і етнологічних пошуках, тощо; виділяти за даними палеоантропологічних і соматологічних досліджень певні антропологічні типи стародавнього і сучасного населення України. опрацьовуючи тематичну літературу, самостійно збагачувати свій науковий та творчий потенціал, застосовувати прогресивні та раціонально виважені методи оволодіння знаннями; орієнтуватись у науковій та періодичній антропологічній літературі із актуальних проблем антропології, відбирати з цієї інформації найголовніше, вміти систематизувати її; працювати з науково-методичними посібниками; застосувати отримані теоретичні знання при проведенні наукового дослідження; застосовувати отримані практичні знання під час проходження археологічної практики.	
Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (С7) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та	Знати: етапи становлення етнології як самостійної галузі знань; основи методології етнологічного дослідження; світові етнологічні школи, їх теорії та ідеї; класифікацію етносів, критерії, види та їх характеристики; сучасний стан розробки теорії етносу, нації, етнічності; основні характеристики та компоненти психології етносу; сутність процесів етнічного	Загальна етнологія

контрольних заходів у сфері історичної науки (C5, C8)	розмежування та згуртування; основні риси сучасних етнічних процесів в світі; сутність і типологію етнічних конфліктів; проблему співвідношення етнічного і культурного, етнічного і релігійного; значення звичаїв і ритуалів в житті того чи іншого представника етносу; принципи та методи представлення складної історичної інформації у логічно послідовній формі (характеристиці). Вміти: застосовувати методи історичного аналізу та синтезу історичних фактів, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки в історичному процесі; застосувати на практиці етнологічні методи; аналізувати різні фактори життєдіяльності етнічних спільнот; співставляти різні інтерпретації основних понять у викладі наукових шкіл; • робити висновки на основі аналізу статичних і динамічних характеристик психології етносу; • робити узагальнення та висновки на основі аналізу етнічного розвитку світу.	
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (C7)	Знати тенденції розвитку сучасної освіти; особливості інноваційного навчання, його переваги, структуру і динаміку розвитку освітніх інноваційних процесів; форми занять з історії, методику підготовки, методи проведення, засоби навчання; методологію методики як наукової дисципліни, зміст навчальних програм та підручників із курсів всесвітньої та вітчизняної історії, засоби, методи та основні прийоми навчання історії, способи перевірки знань та умінь учнів та критерії оцінювання їхніх навчальних досягнень, форми позакласної та позашкільної роботи з історії; Вміти: аналізувати і систематизувати історичний матеріал до заняття; відповідно до теми вибирати форму заняття його проведення; методично	Методика викладання історії

	правильно розробляти заняття; використовувати інноваційні форми і методи у процесі навчання історії; використовувати Інтернет-ресурси на уроках історії; формувати у студентів уміння самостійної роботи з історичним матеріалом; використовувати ефективні прийоми опитування; практично реалізувати набуті знання у вигляді підготовки інтерактивних уроків історії, рефератів, виступів на конференціях, прес-конференціях, дискусіях, статтях, створення блогів ін.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	Знати: - наукову періодизацію давньої історії України, характерні риси стадій розвитку первісного суспільства та особливості еволюції людської цивілізації на кожному з них; - історичні факти, події, явища, які відбувалися на українських землях від найдавніших часів до середини XIV ст.; - особливості зародження державотворчих традицій, політичного, економічного, соціального та етнокультурного розвитку людського суспільства на теренах України; - основні першоджерела та історичні праці, що висвітлюють історію України давньої і середньовічної доби. Вміти: - самостійно працювати з історичними джерелами і науковою літературою; - узагальнювати і систематизувати історичні події, визначати причинно-наслідкові зв'язки в явищах і процесах, що відбувалися на території України від давнини до середини XIV ст.; - визначати місце учасників історичних подій, об'єктивно оцінювати їхню діяльність; - вільно володіти базовим категоріально-понятійним апаратом історичної науки; - аргументовано відстоювати власні погляди на проблеми теми курсу «Давня і середньовічна історія України», толерантно ставитися до інших думок, брати участь у дискусіях.	Давня та середньовічна історія України
Здатність аналізувати	Знати:	Історія України

історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	Факти, явища, процеси, поняття і терміни, що характеризують цілісність історичного процесу минулого України періоду пізнього середньовіччя; Особливості історичного, економічного та культурологічного аналізу подій, явищ та процесів вітчизняної історії; Яким чином і чому відбувався поділ українських земель; Яким було становище українських земель у складі Великого князівства Литовського та інших держав; Як утворилася Річ Посполита і які наслідки для українських земель мав їх перехід під владу Польщі; Як утворилося українське козацтво і яку роль воно відігравало у вітчизняній історії; Як розгортався визвольний рух в Україні в період пізнього середньовіччя; Основні історичні джерела та монографічні дослідження, знакові наукові статті з даного періоду історії України. Вміти: Узагальнювати й аналізувати історичний матеріал у певній системі, оцінювати найважливіші події та явища вітчизняної історії періоду пізнього середньовіччя в контексті світової історії; Проводити комплексний пошук історичної інформації у джерелах різного типу; Знаходити і критично аналізувати потрібну інформацію з історичного минулого України; Аналізувати історичну інформацію з різних систем (текст, мапа, таблиця, схема); Брати участь у дискусіях з історичної проблематики та формулювати власну позицію з проблем, що обговорюються; Застосовувати набуті знання для прогнозування суспільних процесів.	пізнього середньовіччя(XV-сер. XVII ст.)
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Уміння виявляти спільні й	Знати: - сутність національно-визвольної війни 1648 – 1676 рр., її хід та наслідки; - устрій та розиток козацько-гетьманської держави;	Історія України ранньомодерної доби(сер. XVII-XVIII ст.)

відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (С7) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (С1, С4) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3)	- причини, які обумовили втрату Україною своєї державності; - значення діяльності видатних українських діячів Б. Хмельницького, П. Дорошенка, І. Мазепи; - особливості політики Росії та Речі Посполитої щодо українських земель; - найважливішу наукову продукцію із зазначеного історичного періоду. Вміти: - зіставляти історичні події, процеси з епохами, орієнтуватися у науковій періодизації історії; - розуміти суть історичних процесів, що відбувалися в минулому й відбуваються нині в Україні; - знаходити і критично аналізувати потрібну інформацію із зазначеного історичного відрізка минулого України, застосувати набуті знання для прогнозування суспільних процесів.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (С2, С8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (С7) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (С1, С4) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3)	Знати: – термінологію досліджуваного періоду (“національне відродження”, “націотворення”, “нація”, “промисловий переворот” та ін.); – конкретні події, факти, явища історії “українського XIX ст.” в культурно-освітньому, соціально-економічному, політичному та інших аспектах; – особливості українського національного відродження (модерного націотворення) на Наддніпрянській Україні під владою Російської імперії і на західноукраїнських землях у складі Австро-Угорської (Австрійської) імперії (порівняльний аналіз); – характерні риси процесу модерного українського націотворення в порівнянні з відповідними процесами в націй-сусідів у XIX – на початку XX ст.; – історико-краєзнавчий контекст історії України досліджуваного періоду. Вміти: – робити узагальнення і висновки, розрізняти основні й другорядні явища при конкретному історичному аналізі; – простежувати причинно-	Історія України новочасної доби (сер XIX-поч. XX ст.)

	наслідкові зв'язки у висвітленні історичних подій і явищ; – користуватися картою, знати історико-регіональний поділ України; – самостійно працювати з історичними документами, здійснювати їх науковий аналіз; – мати власний погляд на перебіг історичних процесів; – визначати місце і роль учасників історичних подій, об'єктивно оцінювати їх діяльність.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	Знати: сучасний стан історіографії з актуальних проблем вітчизняної історії 1914-2017 рр.; - наукову періодизацію історії України; - суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу в даний період; - вплив зовнішньополітичних умов на результати українського державотворення; - історичні передумови, причини та обставини репресивної політики окупаційних режимів щодо України; - діяльність історичних осіб, політичних партій. Вміти: - характеризувати основні етапи і особливості історіографії; - працювати з джерелами історичної інформації; - користуватися довідковою літературою, Інтернетом тощо для самостійного пошуку інформації; - систематизувати історичну інформацію, складаючи різноманітні таблиці, схеми, різні типи планів; - самостійно інтерпретувати зміст історичних джерел і відтворені в них історичні факти, явища, події; - вміти систематизувати, співставляти історичний матеріал, робити висновки та узагальнення; - презентувати власну інтерпретацію історичних процесів та явищ, уміти перевіряти обґрунтованість будь-яких тверджень; - критично аналізувати, порівнювати й оцінювати історичні джерела, виявляти тенденційну інформацію та пояснювати її необ'єктивність; - порівнювати й оцінювати діяльність	Історія України XX - поч. XXI ст.

	історичних осіб із позиції загальнолюдських та національних цінностей, - виявляти інтереси, потреби, суперечності в позиціях соціальних груп і окремих осіб та їх роль в історичному процесі, тенденції й напрями історичного розвитку, оцінювати різні версії й думки щодо минулих історичних подій; - мати міцні навички роботи з історичною картою; - вміти визначити базові історичні поняття та категорії; - вміти планувати навчальну діяльність, застосовувати найбільш раціональні способи навчальної праці, здійснювати самоконтроль і самооцінку; - практично реалізувати набуті знання у вигляді рефератів, виступів на конференціях, прес-конференціях, дискусіях, статтях ін.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	Знати: закономірності та особливості розвитку середньовічних країн Західної Європи та Візантії, володіти необхідними мінімальними знаннями в хронології, періодизації проблеми, знати ключових політичних, культурних діячів. Володіти елементарними термінами та застосовувати їх за призначенням Вміти: працювати з історичним джерелом (оригіналом і перекладом), встановити його авторство, походження, класифікувати та типологізувати його, скласти на основі цього коротке повідомлення та письмове есе, порівнювати, зіставляти історичні джерела, проводити паралелі та прослідковувати диференціацію в історичній літературі щодо дисципліни, яка вивчається. Написати наукову статтю, підготувати мультимедійну презентацію чи науковий виступ на тему, яка стосується курсу історії Середніх віків із застосуванням широкого спектру джерел та літератури	Історія середніх віків (V-XVI ст.)
Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-	Знати: предмет та об'єкт археології;	Археологія

методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (С7) Уміння використовувати на практиці програмно-технічні засоби інформатики та сучасні інформаційні системи і технології (С8) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (С7)	історію розвитку археології, як науки; систематизацію археологічних джерел, типи археологічних пам'яток; основні методи дослідження археологічних пам'яток; археологічну періодизацію. Періодизацію і хронологію археології України; методи археологічного датування; процедуру археологічного дослідження; Основні галузі археології. Сучасні концепції та інтерпретації археологічних пам'яток з території України. Законодавчі акти про охорону культурної та археологічної спадщини. Вміти: використовувати набуті знання для вивчення проблем історії стародавнього населення; робити висновки та узагальнення на основі аналізу характеру археологічних джерел; використовувати різні методи археологічного дослідження для датування (відносного) археологічних пам'яток; узагальнювати дані про господарство і матеріальну культуру стародавнього населення на основі аналізу характеру археологічних джерел; орієнтуватись у науковій літературі із актуальних проблем археології, відбирати з цієї інформації найголовніше, вміти систематизувати її; працювати з науково-методичними посібниками; застосувати отриманні теоретичні знання при проведенні наукового дослідження.	
Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (С7) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (С1, С4)	Знати: - головні етапи та тенденції політичного, економічного, соціального та культурного розвитку країн Західної Європи та Північної Америки в даний період; - головні події, що відбувалися в історії їх розвитку; - ідейно-політичні течії та напрями, які існували в даний час, їхній вплив на розвиток суспільства;	Історія країн Західної Європи і Америки(Х-поч. XIX ст.)

	- зовнішню політику держав; - специфіку та особливості розвитку окремих країн та регіонів світу. Вміти: - аналізувати події, що відбувалися у суспільно-політичному житті країн Західної Європи та Північної Америки у другий період Нової історії як у міжнародному масштабі, так і в окремих країн та давати їм науково обґрунтовану оцінку; - аналізувати та порівнювати головні тенденції політичного, економічного, соціального та культурного розвитку країн Західної Європи та Північної Америки; - виявляти та обробляти історичні джерела з теми курсу; - використовувати здобуту інформацію у своїй майбутній роботі.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (C2, C3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	Знати: - головні етапи та тенденції політичного, економічного, соціального та культурного розвитку країн Західної Європи та Північної Америки в даний період; - головні події, що відбувалися в історії їх розвитку; - ідейно-політичні течії та напрями, які існували в даний час, їхній вплив на розвиток суспільства; - зовнішню політику держав; - специфіку та особливості розвитку окремих країн та регіонів світу. Вміти: - аналізувати події, що відбувалися у суспільно-політичному житті країн Західної Європи та Північної Америки у другий період Нової історії як у міжнародному масштабі, так і в окремих країн та давати їм науково обґрунтовану оцінку; - аналізувати та порівнювати головні тенденції політичного, економічного, соціального та культурного розвитку країн Західної Європи та Північної Америки; - виявляти та обробляти історичні джерела з теми курсу; - використовувати здобуту інформацію у своїй майбутній роботі.	Історія країн Західної Європи і Америки(XIX-поч. XX ст.)
Здатність аналізувати історичні чинники	Знати: історичні процеси, тенденції розвитку	Історія країн Західної Європи і

виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (C2, C3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	явища, події і факти новітньої історії країн Європи, Америки, Азії, Африки; міжнародні відносини, проблеми соціально-економічного і політичного розвитку на сучасному етапі; особливості політики держав у національному питанні; матеріальну і духовну культуру народів; проблеми науково-технічної революції і її вплив на розвиток суспільства, його соціальну структуру; Вміти: працювати з історичними джерелами, науковою літературою; аналізувати причинно-наслідкові зв'язки історичних подій і явищ, застосовувати цивілізаційний підхід до вивчення історії, багатоваріантні підходи до аналізу проблеми сучасності аргументовано спростувати не підтвердженні життям теорії і концепції суспільного розвитку.	Америци(XX -поч XXI ст.)
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (C2, C3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	Знати: ☐ предмет, мету і завдання нормативної навчальної дисципліни; ☐ концептуально-теоретичні і методологічні засади вивчення теми; ☐ ключові терміни і поняття зазначеного курсу, основний фактичний матеріал; ☐ провідні наукові погляди і позиції вітчизняних і зарубіжних науковців; ☐ археографічні й історіографічні джерела, які стосуються історії країн Азії і Африки нового і новітнього часу. Вміти: ☐ синтезувати й аналізувати новітні історіографічні підходи до вивчення історії країн Азії і Африки нового і новітнього часу. ☐ розкривати зміст і спрямованість наукових шкіл, поглядів і концепцій, комплексів археографічних та історіографічних джерел з досліджуваної проблеми; ☐ робити порівняльні компаративістські висновки й узагальнення основних тем зазначеного нормативного курсу та їх тлумачень у вітчизняній і зарубіжній історіографіях.	Історія країн Азії і Африки в нові і новітні часи
Здатність застосовувати знання у практичних	Знати: – завдання спеціальних історичних	Спеціальні історичні

ситуаціях (C1, C4) Уміння використовувати на практиці програмно-технічні засоби інформатики та сучасні інформаційні системи і технології (C8) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (C7)	дисциплін та їх місце і роль в розвитку історичної науки; – предмет, завдання, історію розвитку, сучасний стан та методи палеографії, епіграфіки, філігранології, кодикології, дипломатики, неографії, історичної хронології, історичної метрології, генеалогії, археографії, ономастики, нумізматики, боністики, геральдики, фалеристики, сфрагістики, топоніміки, історичної картографії, іконографії, філателії, зброєзнавства, музеєзнавства, геортології; Вміти: – застосовувати методи спеціальних історичних дисциплін при встановленні достовірності джерел зокрема та при дослідженні історичного минулого загалом.	дисципліни
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (C6) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8) Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу (C1) Здатність організовувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу (C1, C4)	Знати: історію зародження і розвитку на Україні історико-краєзнавчих досліджень, діяльність їх кращих представників; нормативно-правове забезпечення туристично-краєзнавчої роботи; правові засади історико-краєзнавчої, музеєзнавчої, пам'яткознавчої діяльності в Україні; сутність та теоретико-методологічні засади національного краєзнавства, взаємозв'язок з іншими дисциплінами; особливості вивчення музеєзнавства, пам'яткознавства, туристичної картографії, археології, топографії, топоніміки, ономастики, теорію і методики екскурсійної справи в Україні. Вміти: застосовувати на практиці набуті знання з історичного краєзнавства, музеєзнавства, туристичного краєзнавства, зокрема в архівній, музейній, пам'яткоохоронній роботі, тощо; залучати молодих науковців, краєзнавців, до пошуку архівних і бібліотечних матеріалів; організувати підготовку та проведення туристично-краєзнавчих походів, володіючи основами шкільного туризму; володіти теорією і методикою екскурсійної справи.	Історичне краєзнавство, музеєзнавство
Здатність аналізувати історичні чинники	Знати: Факти, явища, процеси, поняття і	Історія слов'янської

виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (С2, С8) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (С2, С3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3)	терміни, що характеризують цілісність історичного процесу минулого Центрально-Східної Європи; Особливості історичного, соціологічного, економічного, політологічного та культурологічного аналізу подій, явищ і процесів європейської і світової історії; Взаємозв'язок і особливості історії держав Центрально-Східної Європи та України; Періодизацію історії регіону; Сучасні версії і трактування найважливіших проблем історії Центрально-Східної Європи; Особливості історичного шляху держав Центрально-Східної Європи, її роль у світовому товаристві. Вміти: Проводити комплексний пошук історичної інформації у джерелах різного типу; Критично аналізувати джерела історичної інформації; Систематизувати різносторонню історичну інформацію на основі власних уявлень про спільні закономірності історичного процесу; Аналізувати історичну інформацію, надану у різних знакових системах (текст, карта, таблиця, схема); Формувати власний алгоритм виконання історично-пізнавальних завдань; Брати участь у дискусіях з історичної проблематики, формулювати власну позицію з обговорюваних проблем; Порівнювати висвітлення подій, явищ і процесів в історичних джерелах та у літературних пам'ятках.	цивілізації (нова доба)
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (С2, С8) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (С2, С3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3)	Знати: Факти, явища, процеси, поняття і терміни, що характеризують цілісність історичного процесу слов'янських народів; Особливості історичного, соціологічного, економічного, політологічного та культурологічного аналізу подій, явищ і процесів європейської і світової історії; Взаємозв'язок і особливості історії слов'янських держав та України; Періодизацію історії регіону;	Історія слов'янської цивілізації (новітній період)

	Сучасні версії і трактування найважливіших проблем історії слов'ян у ранньомодерного часу; Особливості історичного шляху слов'янських держав у новітній час, їх роль у світовому товаристві. Вміти: Проводити комплексний пошук історичної інформації у джерелах різного типу; Критично аналізувати джерела історичної інформації; Систематизувати різносторонню історичну інформацію на основі власних уявлень про спільні закономірності історичного процесу; Аналізувати історичну інформацію, надану у різних знакових системах (текст, карта, таблиця, схема); Формувати власний алгоритм виконання історично-пізнавальних завдань; Брати участь у дискусіях з історичної проблематики, формулювати власну позицію з обговорюваних проблем; Порівнювати висвітлення подій, явищ і процесів в історичних джерелах та у літературних пам'ятках.	
Здатність займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної об'єктивності з проблем минулого та сьогодення (С3) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (С2, С3) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (С7) Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (С3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3) Здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації (С7, С10)	Знати: – предмет, методи і структуру джерелознавства; – теоретико-методологічні і методичні проблеми; – теорію джерела, його природу та інформативні можливості; – класифікацію історичних джерел; – методiku й основні етапи опрацювання та використання джерел у наукових дослідженнях і педагогічній практиці. Вміти: – вести самостійний пошук джерел в установах Національного архівного фонду України, бібліотеках, музеях тощо; – здійснювати самостійний критичний та аргументований аналіз джерельних (документальних) матеріалів; – застосовувати фактологічний матеріал і загальноприйняті критерії оцінки для ідентифікації подій з історії; – виокремлювати головні етапи	Джерелознавство і архівознавство

	формування історичних джерел (за хронологічним принципом); – застосовувати на практиці набуті знання при написанні курсових, бакалаврських і дипломних робіт, проведенні історико-краєзнавчої та наукової роботи.	
Здатність займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної об'єктивності з проблем минулого та сьогодення (C3) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (C2, C3) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (C7) Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (C3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3) Здатність ефективно брати участь у різних формах наукової комунікації (C7, C10)	Знати: методи наукового пізнання; структуру, наукову проблематику та результати наукової роботи академічних і галузевих інститутів та їх провідних спеціалістів щодо обраного напрямку досліджень; теоретичні джерела за обраною науковою проблемою, пов'язаною зі спеціалізацією кафедри. Вміти: визначати стан розробки питань обраної наукової проблеми у вітчизняній та іноземній літературі; визначати структуру та основні завдання магістерського дослідження; здійснювати підбір фактичного матеріалу для написання магістерської роботи; аналізувати історичні джерела; здійснювати апробацію основних теоретичних та практичних рекомендацій магістерської роботи (у формі виступів на конференціях, написанні наукових статей, рекомендацій до органів влади й управління тощо).	Курсова робота
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері історичної науки (C5, C8) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10)	У результаті проходження археологічної практики студент повинен знати: що таке культурний шар і специфіку його залягання в залежності від– різних історично-природничих факторів, а також вивчити різні аспекти дослідження культурних шарів та археологічних об'єктів, а саме : методику різних стадій розкопок,– фіксація і документація об'єктів і пам'яток– складання інвентарного польового опису,– виготовлення креслень і малюнків,– методи консервації пам'яток,– вміти: провести археологічну розвідку або пошук;– провести збір і опрацювання підйомного матеріалу;– підготувати розбивку шурфу або розкопу;– навчитися самостійно складати плани розкопів та його окремих– квадратів або ж секторів, вести польову документацію, перш за	Навчальна археологічна практика

	все щоденник; систематизувати та обробляти археологічний атеріал, проводити	
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері історичної науки (C5, C8) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10)	1. Закріпити і поглибити отримані студентами теоретичні знання з курсів „Історичне краєзнавство”, „Джерелознавство”, „Етнологія України”, „Загальна етнологія”. Відомості, які отримують студенти у період проходження музейної практики, органічно доповнюють названі навчальні курси. 2. Виходячи з сучасних завдань і вимог до підготовки спеціалістів високої кваліфікації, виробити у студентів навички практичної дослідницької і наукової роботи в процесі організації і проведення навчально-виховного процесу. На цій основі розвивати у них прагнення до самоосвіти, систематичного набуття й поповнення знань. 3. Ознайомити практикантів з організацією музейної справи в Україні, функціональною структурою краєзнавчого музею, основами освітньо-методичної роботи музеїв, науковою організацією виявлення, комплектування, обробки, зберігання, публікації та інших форм використання музейних експонатів. 4. На основі передового музеєзнавчого досвіду навчити студентів раціональним прийомам пошуку, відбору, аналітичної і синтетичної критики предметів музейного значення, методиці їх використання у науково-дослідній, виховній та практичній роботі за професійною спрямованістю. 1. Залучити студентів до активної громадської, культурно-просвітницької діяльності серед населення, популяризації виявлених музейних матеріалів, усвідомлення важливої ролі музеїв у науковому й культурному житті суспільства. 2. Сприяти згуртуванню студентського колективу, формуванню особистості майбутнього історика.	Виробнича музейна практика
Здатність застосовувати знання у практичних	знати: 1. Теорію і методику польових	Виробнича етнографічна

ситуаціях (C1, C4) Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері історичної науки (C5, C8) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10)	досліджень, „Кодекс професійної етики етнолога”. 2. Основні поняття етнографічної науки, її методологію і завдання. 3. Етнографічне районування України, його характеристики та особливості. 4. Особливості життєдіяльності етнічних та етнографічних груп на території України. 5. Основні риси сільськогосподарської культури, поселення і житла, комплекси одягу етнографічних районів України. 6. Народні промисли і народні ремесла, традиції народного харчування, особливості матеріальної культури в різних районах України. 7. Суспільні відносини на Україні в їх історичному розвитку, громадський та сімейний побут, народний етикет. 8. Основні ознаки усної народної творчості, календарні свята та обряди, народні знання та вірування тощо. Перед початком виробничої етнографічної практики студент повинен вміти: 1) самостійно скласти тематичний запитальник; 2) здійснювати опитування респондентів і належно фіксувати отриману інформацію; 3) користуватися технічними засобами (диктофон, фотоапарат, відеокамера). Під час практики студенти орієнтовані на такі групи інформаторів: 1) представників старшого покоління (60 років і старші); 2) жителів середнього покоління (30 – 50 років); 3) молодше покоління (до 30 років).	практика
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері історичної науки (C5, C8) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та	Завданнями практики є оволодіння методикою дослідження: • геоморфологічних та топографічних особливостей розміщення, • стратиграфії відкладів, • планіграфії культурного шару, • взаєморозміщення та орієнтація об’єктів, • аналіз процесів деструкції об’єктів, • аналіз ритуалів та обрядів під час	Виробнича архівна практика

суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10)	захоронення небіжчиків, • визначення денної поверхні пам'яток тих чи інших археологічних епох. Студенти повинні набути практичних навиків: • методики знаходження, • обстеження, вимірів та орієнтації об'єктів, • фіксації і документації археологічних пам'яток.	
Уміння використовувати на практиці програмно-технічні засоби інформатики та сучасні інформаційні системи і технології (C8) Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу (C1) Здатність організовувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу (C1, C4)	знати: – основні поняття: інформація, повідомлення, види і властивості повідомлень, інформаційні процеси; – принципи роботи в операційній системі WINDOWS; – правила створення документів у текстовому процесорі; – основи створення презентацій; – основні правила пошуку інформації в мережі Internet; – принципи використання інформаційних технологій на базі табличного процесора для проведення розрахунків, представлення інформації у виді таблиць, графіків і діаграм; – основи створення найпростіших Web сторінок за допомогою мови HTML. - вміти: застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності.	Сучасні інформаційні технології
Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу (C1) Здатність організовувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу (C1, C4)	знати : ☐ основні положення Концепції національної безпеки України, що стосуються безпеки життя та здоров'я особи; ☐ аксіома про потенційну небезпеку діяльності людини; ☐ джерела небезпеки та їх класифікація; ☐ концепція допустимого ризику; ☐ загальні положення управління ризиком; ☐ системи забезпечення життєдіяльності людини; ☐ характеристика системи «людина - життєве середовище»; ☐ об'єкти та цілі безпеки життєдіяльності в системі «людина -	Безпека життєдіяльності і цивільний захист

	життєве середовище» різного рівня. ☐ - основні законодавчі та нормативно-правові акти з безпеки життєдіяльності та цивільного захисту; вміти : ☐ визначати рівень безпеки системи «людина - життєве середовище»; ☐ ідентифікувати небезпеку; ☐ визначати причини та можливі наслідки небезпек; ☐ класифікувати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори; ☐ аналізувати умови виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій; ☐ здійснювати системний аналіз безпеки життєдіяльності. ☐ ідентифікувати тип ситуації та оцінити рівень небезпеки, визначати профілактичні заходи запобігання надзвичайним ситуаціям; ☐ - обґрунтовувати ймовірність прояву небезпечних факторів у разі виникнення надзвичайних ситуацій; ☐ - вміння визначити коло своїх обов'язків за напрямом професійної діяльності з урахуванням завдань з ЦЗ; ☐ - здатність приймати рішення з питань ЦЗ в межах своїх повноважень. ☐ - застосовувати засоби індивідуального захисту, звільняти потерпілого від дії електричного струму, вогню та з-під обвалів, рятувати утопаючих; ☐ - надавати першу долікарську допомогу;	
Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (С2)	знати: – предмет історичної науки та її соціальні функції; – систему вищої історичної освіти в Україні, структуру факультету історії, політології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; – про обсяг навчальних дисциплін, іспитів, заліків, практик для здобуття вищої історичної освіти в Україні; – класифікацію історичних джерел, історичної літератури; – про роль спеціальних історичних дисциплін в процесі підготовки спеціаліста-історика; – наукові, науково-популярні, навчально-методичні та громадсько-	Вступ до спеціальності

	політичні періодичні видання, якими може скористатися спеціаліст-історик; – про роль історичної бібліографії в процесі підготовці спеціаліста-історика; – архівні установи, якими може скористатися історик в процесі своєї наукової діяльності; – найважливіші етапи наукової діяльності історика. вміти: – визначити предмет та соціальні функції історичної науки; – дати визначення найважливішим історичним поняттям: історія, історичні джерела, історіографія, бібліографія, монографія, наукова стаття тощо; – опановувати та творчо аналізувати історичні джерела та історичну літературу; – правильно зробити бібліографічний опис наукової літератури та джерел; – здобувати історичні знання на лекційних, семінарських заняттях, в процесі самостійної роботи в бібліотеці, архіві; – застосовувати практично набуті знання щодо сьогодення, прогнозувати наступний розвиток суспільства, країни.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (C2)	знати: Факти, явища, процеси, поняття і терміни, що характеризують цілісність історичного процесу слов'янських народів; Особливості історичного, соціологічного, економічного, політологічного та культурологічного аналізу подій, явищ і процесів європейської і світової історії; Взаємозв'язок і особливості історії слов'янських держав та України; Періодизацію історії регіону; Сучасні версії і трактування найважливіших проблем історії слов'ян у давні часи та середньовіччя; Особливості історичного шляху слов'янських держав у давні часи та середньовіччі, їх роль у світовому товаристві. вміти: Проводити комплексний пошук історичної інформації у джерелах різного типу; Критично аналізувати джерела	Історія слов'янської цивілізації (давні часи і середньовіччя)

	історичної інформації; Систематизувати різносторонню історичну інформацію на основі власних уявлень про спільні закономірності історичного процесу; Аналізувати історичну інформацію, надану у різних знакових системах (текст, карта, таблиця, схема); Формувати власний алгоритм виконання історично-пізнавальних завдань; Брати участь у дискусіях з історичної проблематики, формулювати власну позицію з обговорюваних проблем; Порівнювати висвітлення подій, явищ і процесів в історичних джерелах та у літературних пам'ятках.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (С2, С8) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (С2)	знати: Факти, явища, процеси, поняття і терміни, що характеризують цілісність історичного процесу минулого Центрально-Східної Європи; Особливості історичного, соціологічного, економічного, політологічного та культурологічного аналізу подій, явищ і процесів європейської і світової історії; Взаємозв'язок і особливості історії держав Центрально-Східної Європи та України; Періодизацію історії регіону; Сучасні версії і трактування найважливіших проблем історії Центрально-Східної Європи у ранньомодерний час; Особливості історичного шляху держав Центрально-Східної Європи, її роль у світовому товаристві. вміти: Проводити комплексний пошук історичної інформації у джерелах різного типу; Критично аналізувати джерела історичної інформації; Систематизувати різносторонню історичну інформацію на основі власних уявлень про спільні закономірності історичного процесу; Аналізувати історичну інформацію, надану у різних знакових системах (текст, карта, таблиця, схема); Формувати власний алгоритм	Історія слов'янської цивілізації (ранньомодерна доба)

	виконання історично-пізнавальних завдань; Брати участь у дискусіях з історичної проблематики, формулювати власну позицію з обговорюваних проблем; Порівнювати висвітлення подій, явищ і процесів в історичних джерелах та у літературних пам'ятках.	
Уміння обирати та використовувати сучасні теорії, методологічні засади і досягнення вітчизняної та зарубіжної історичної науки та освіти (C2, C3) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (C7)	Знати: ☐ предмет, мету і завдання вибіркової навчальної дисципліни; ☐ концептуально-теоретичні і методологічні засади вивчення теми; ☐ ключові терміни і поняття зазначеного курсу; ☐ провідні наукові погляди і позиції вітчизняних і зарубіжних науковців; ☐ археографічні й історіографічні джерела, які стосуються історії. Вміти: ☐ синтезувати й аналізувати новітні історіографічні підходи до вивчення історії та історіографії; ☐ розкривати зміст і спрямованість наукових шкіл, поглядів і концепцій, комплексів археографічних та історіографічних джерел з досліджуваної проблеми; ☐ робити порівняльні компаративістські висновки й узагальнення основних тем зазначеного вибіркового курсу та їх тлумачень у вітчизняній і зарубіжній історіографії.	Історіографія: теорія і методологія
Уміння обирати та використовувати сучасні теорії, методологічні засади і досягнення вітчизняної та зарубіжної історичної науки та освіти (C2, C3) Знати і володіти на фаховому рівні методами викладання історії та суміжних дисциплін у вищих навчальних закладах (C4, C10) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (C7)	Знати: принципи дослідження в науці загалом та історії зокрема; характеристики основних методів наукового пізнання, понятійний апарат (основні поняття, терміни, загальні аспекти науки); методику використання та оформлення науково-дослідної роботи; етапи наукового дослідження; типи наукових звітів; принципи, етапи підготовки і проведення наукових досліджень. Вміти: визначити об'єкт, предмет, мету, завдання наукового дослідження; працювати з дисциплінарним масивом публікацій: вести пошук, накопичення та обробку наукової інформації;	Теорія і методика наукових досліджень

	скласти власне резюме, підготувати реферат магістерської дисертації та її презентацію для захисту; самостійно планувати і проводити наукові дослідження (реферування, тексту, складання тез доповіді, повідомлення, наукову статтю); правильно наводити цитування і бібліографічні посилання в кваліфікаційних роботах (курсівій, магістерській); правильно оформлювати кваліфікаційні роботи (титульний аркуш, список використаних джерел та літератури).	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (C2)	Знати: - Історичні передумови і причини виникнення українського козацтва, джерела формування та особливості його генези; - Періодизацію історичного розвитку та етапи становлення козацтва; - Суть та особливості державотворчого потенціалу козацтва, особливості системи ціннісних орієнтацій та становлення політичної культури; - Роль Запорізької січі в історії національного державотворення; - Сучасні теорії та концепції походження українського козацтва. Вміти: - Аналізувати події і явища, пов'язані з історією козацтва і козацької державності XVI – XVIII ст.; - Розрізняти та характеризувати військові, політичні, соціальні, державотворчі та національно-духовні аспекти в діяльності українського козацтва; - Давати оцінку козацьким діям та їх діяльності в контексті конкретно-історичної епохи; - Реалізовувати набуті знання в процесі практичної діяльності.	Історія українського козацтва
Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8)	знати: - знати і розуміти основні поняття історичної географії, особливості, завдання, функції, структуру, методи, часові особливості розвитку; - методикау пізнання історичних	Історична географія

Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (C2) Уміння використовувати на практиці програмно-технічні засоби інформатики та сучасні інформаційні системи і технології (C8)	подій і явищ в їх просторово-часовій локалізації; - основний фактичний матеріал з історичної географії України та світу. вміти: - давати самостійний критичний та аргументований аналіз матеріалів з історичної географії; - застосовувати фактичний матеріал і загальноприйняті критерії оцінки для ідентифікації подій з історії; - використовувати історичну карту в процесі навчальної та науково-дослідницької діяльності; - застосовувати набуті знання у вивченні нормативних курсів історичної науки, при підготовці курсових, бакалаврських і дипломних робіт, проведенні історико-краєзнавчої та наукової роботи.	
Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (C2) Уміння використовувати на практиці теоретичні положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері історичної науки (C5, C8)	Знати: • основні етапи розвитку світової та вітчизняної соціологічної науки; • понятійно-категоріальний апарат соціології; • сутність основних соціологічних теорій; • закономірності функціонування і розвитку суспільства; • особливості соціологічного підходу до вивчення особистості, сім'ї, культури і освіти; • специфіку соціально-трудових відносин в умовах ринкової трансформації; • методологічні і методичні підходи до організації соціологічних досліджень. Вміти: • розкрити сутність основних понять, категорій соціології; • аналізувати соціальні явища та процеси, які відбуваються в світовому співтоваристві та сучасному українському соціумі; • охарактеризувати процес трансформації сучасного українського суспільства, джерела і види соціальних змін, що в ньому, відбуваються; • використовувати на практиці результати соціологічних досліджень; • застосовувати соціальні технології в майбутній роботі задля	Соціологія

	покращення соціально-психологічного клімату в колективі та розв'язанні міжособистісних і трудових конфліктів.	
Уміння обирати та використовувати сучасні теорії, методологічні засади і досягнення вітчизняної та зарубіжної історичної науки та освіти (C2, C3) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (C2) Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (C3)	Знати: - основні тенденції суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку європейської спільноти на сучасному етапі; - особливості трансформаційних процесів у країнах Центрально-Східної Європи після краху тоталітарної системи; - шляхи та методи інтеграції країн Центрально-Східної Європи в структури Європейського Союзу (ЄС); - результати і наслідки перебування країн Центрально-Східної Європи в рамках ЄС; - особливості взаємовідносин України з країнами Центрально-Східної Європи в умовах їх інтеграції в ЄС. Вміти: - збирати, систематизувати в використовувати джерельно-монографічний матеріал при підготовці до занять з даного курсу; - аналізувати етапи і шляхи інтеграції країн Центрально-Східної Європи в ЄС; - проаналізувати і оцінити позитивні і негативні сторони перебування країн Центрально-Східної Європи в ЄС; - застосовувати методи наукового дослідження при вивченні даної дисципліни.	Євроінтеграційні процеси в країнах
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (C6) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	Знати: - предмет, завдання і джерела курсу, понятійний апарат етнології; - розвиток сучасної етнології як самостійної галузі знань; - базові методи етнологічних досліджень; - основні проблеми сучасної етнологічної науки; - методи і прийоми збору етнографічних матеріалів на сучасному етапі. Вміти: - застосовувати здобуті знання на практиці у подальшому науково-методичному і навчально-виховному процесах; - володіти новітніми методикою і методологією етнологічних досліджень;	Традиційна культура Прикарпаття

	- оперувати основними поняттями етнології; - працювати з джерелами та спеціальною етнологічною літературою; - порівнювати основні проблеми етнології українців з представниками інших етносів на сучасному етапі.	
Уміння виявляти та розв'язувати дослідницькі проблеми, здійснювати дослідження проектів на належному рівні (C1, C2, C3) Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (C3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	Знати: – тематику та проблематику спецкурсу; – об'єкт, предмет, мету та завдання спецкурсу; – основні проблеми становлення, формування і дослідження джерельної бази з історії ЗУНР; – процес створення архівного фонду ЗУНР; – витоки, історію української національної ідеї; – ідеологію державотворення в Україні; – особливості українського націоналізму; – роль української національної інтелігенції у суспільно-політичному житті України; – значення інтелігенції в збереженні національної самосвідомості українців. Вміти: – здійснювати загальний огляд джерел з проблеми дослідження в структурі системи Національного архівного фонду України; – виявляти проблеми дослідження архівної джерельної бази з окресленої теми та пошуку шляхів їх вирішення; – робити загальний огляд бібліографічних досліджень; – не лише викладати фактичний матеріал, а й здійснювати його аналіз; – виділяти ключові пункти в матеріалі, що вивчається; • – мислити глобальними категоріями; • – закріпити знання понятійно-категоріального апарату курсу «Джерела з історії ЗУНР: 1918–1919 рр.»; – аналізувати статистичні дані; – працювати з першоджерелами, науковими публікаціями, різними документами, політичними програмами рекомендованою літературою; – систематизувати свої переконання, відпрацювати навички наукової	Джерела з історії України

	дискусії; – використовувати важливі теоретичні положення, методичні рекомендації і практичні поради в професійній діяльності; – усвідомлювати сутність політичних феноменів та цінностей.	
Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Здатність займати активну життєву позицію у відстоюванні своєї точки зору та історичної об'єктивності з проблем минулого та сьогодення (С3) Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (С3)	знати: закономірності та особливості розвитку міжетнічних, міжрелігійних, міжконфесійних, міждинастичних взаємин в середні віки і ранньомодерну добу, володіти необхідними мінімальними знаннями в хронології, періодизації проблеми, знати ключових політичних, культурних діячів. Володіти елементарними термінами та застосовувати їх за призначенням вміти: порівняти спільні та відмінні риси історії країн міжетнічних, міжрелігійних, міжконфесійних, міждинастичних взаємин в середні віки і ранньомодерну добу, на етапі занепаду традиційних суспільств та в часі появи ранньокапіталістичних взаємин, які й визначали розвиток європейської цивілізації; аналізувати, порівнювати, зіставляти історичні джерела, проводити паралелі та прослідковувати диференціацію в історичній літературі щодо дисципліни, яка вивчається. Написати есе, чи підготувати науковий виступ на тему, яка стосується курсу із застосуванням широкого спектру джерел та літератури, вміти перекласти та прокоментувати оригінальне джерело.	Русько-угорські відносини V-IX ст.
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (С2, С8) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3)	Знати: - основні тенденції суспільно-політичного та соціально-економічного розвитку європейської спільноти на сучасному етапі; - особливості трансформаційних процесів у країнах Центрально-Східної Європи після краху тоталітарної системи; - шляхи та методи інтеграції країн Центрально-Східної Європи в структури Європейського Союзу (ЄС); - результати і наслідки перебування країн Центрально-Східної Європи в рамках ЄС; - особливості взаємовідносин України з	Слов'яни і європейська цивілізація

	країнами Центрально-Східної Європи в умовах їх інтеграції в ЄС. Вміти: - збирати, систематизувати в використовувати джерельно-монографічний матеріал при підготовці до занять з даного курсу; - аналізувати етапи і шляхи інтеграції країн Центрально-Східної Європи в ЄС; - проаналізувати і оцінити позитивні і негативні сторони перебування країн Центрально-Східної Європи в ЄС; - застосовувати методи наукового дослідження при вивченні даної дисципліни.	
Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (С8) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (С1, С4) Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу (С1)	знати: ☐ предмет, мету і завдання вибіркової навчальної дисципліни; ☐ концептуально-теоретичні і методологічні засади вивчення теми; ☐ ключові терміни і поняття зазначеного курсу; ☐ провідні наукові погляди і позиції вітчизняних і зарубіжних науковців; ☐ Зброєзнавчі та уніформні стичні джерела, які стосуються історії та зброєзнавства та уніформістики. ☐ вміти: ☐ вміти розрізняти силует рисунку основних українських збройних формувань та типи їх озброєння; ☐ синтезувати й аналізувати новітні історіографічні підходи ; ☐ розкривати зміст і спрямованість наукових шкіл, поглядів і концепцій, комплексів археографічних та історіографічних джерел з досліджуваної проблеми; ☐ робити порівняльні компаративістські висновки й узагальнення основних тем зазначеного вибіркового курсу та їх тлумачень у вітчизняній і зарубіжній історіографії.	Основи зброєзнавства і уніформістики
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (С2, С8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому	Знати: - о хронологічні рамки, його внутрішню періодизацію; - о фактичний матеріал, хронологію основних подій і фактів країн Європи та Америки; - о найважливіші характерні риси та особливості розвитку кожної з країн; - о основні джерела,	Холодна війна: локальні конфлікти

вітчизняного минулого (C2) Здатність використовувати іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (C3)	фундаментальні дослідження, та іншу наукову літературу, о навчальні карт із тем; о методичну літературу, яку слід використовувати при викладанні історії країн о Європи і Америки в навчальних закладах; вміти: о визначити зміст другого військових конфліктів, як одного з важливих етапів о всесвітньої історії; о самостійно опрацьовувати документальний матеріал, наукову, мемуарну та іншу о літературу; о вибирати необхідний і цікавий матеріал для проведення виховної роботи в о навчальних закладах; о пов'язувати матеріал курсу із всесвітньо-історичним процесом; систематично доповнювати бібліографію тем курсу новинами наукової літератури, джерелами ; о самостійно обґрунтувати свої висновки і узагальнення;	
Цілеспрямовано вивчати та відстоювати загальнолюдські, національні демократичні і духовно-культурні цінності, вироблені світовою цивілізацією в процесі історичного розвитку (C6) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4)	Знати: предмет і завдання курсу «Духовна культура українців Карпат», її зв'язок з іншими гуманітарними дисциплінами; поняття, основні структурні елементи; зразки традиційної святково-обрядової культури українців; процеси трансформації народних звичаїв; основні досягнення в народної творчості – обрядові пісні, вірші, легенди; проблеми та основні тенденції розвитку духовної культури на сучасному етапі; структуру обряду, визначати типи обрядів в різних етнографічних регіонах; символіку й атрибутику народного традиційного обряду. вміти: порівнювати, аналізувати, узагальнювати історичний матеріал; аналізувати походження традицій та обрядів, значенні народної символіки в ужитковому мистецтві;	Календарна обрядовість Гуцульщини

	опрацьовувати матеріали з народної демонології використовуючи фольклорні тексти; вміти аргументовано обстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему, толерантно ставитися до протилежних думок.	
Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Здатність розрізняти історичну своєрідність, культурне та етнонаціональне розмаїття України (C8) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (C2)	Знати: • передбачений програмою матеріал і на його основі набути необхідних вмінь та навичок щодо етнодемографічних явищ, його взаємозв'язок із загально історичними процесами; • сучасний етнічний склад України; • історичні типи відродження населення; • динаміку народжуваності, тривалості життя, смертності в Україні; • кількісний аналіз і вимірювання етнодемографічних процесів і структур України і країн Європи; • сучасний стан вивчення етнодемографії населення Карпатського регіону. Вміти: • характеризувати основні етапи етнодемографічної історії Українських Карпат; • аналізувати переміщення населення в окремі історичні періоди; • робити диференційований порівняльно-історичний аналіз етнодемографічного розвитку України і сусідніх країн; • аналізувати джерела та праці видатних дослідників в галузі України і Європи; • користуватися картою України і Європи, позначати основні центри та територіальні межі проживання різних етнографічних груп; • використовувати здобуті знання на практиці.	Актуальні проблеми етнічного розвитку Карпатського регіону
Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Уміння сприймати сутність	знати: ☐ предмет, мету і завдання вибіркової навчальної дисципліни; ☐ концептуально-теоретичні і методологічні засади вивчення теми; ☐ ключові терміни і поняття зазначеного курсу;	Етнополітичні процеси в Зх. Україні в 20-30 рр. XIX ст.: джерела та історіографія

і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (C2) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (C3)	☐ провідні наукові погляди і позиції вітчизняних і зарубіжних науковців; ☐ археографічні й історіографічні джерела, які стосуються історії та етнополітичних процесів. вміти: ☐ синтезувати й аналізувати новітні історіографічні підходи ; ☐ розкривати зміст і спрямованість наукових шкіл, поглядів і концепцій, комплексів археографічних та історіографічних джерел з досліджуваної проблеми; ☐ робити порівняльні компаративістські висновки й узагальнення основних тем зазначеного вибіркового курсу та їх тлумачень у вітчизняній і зарубіжній історіографіях.	
Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (C2, C3) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (C7) Уміння використовувати нормативно-правову базу з питань охорони праці, організовувати дотримання вимог безпеки праці учасникам трудового процесу (C1) Здатність організовувати дотримання дисципліни та санітарно-гігієнічних вимог учасниками трудового процесу (C1, C4)	знати: основні моменти формування і розвитку етноархеології як наукової галузі; знати специфічні, а також міждисциплінарні методи досліджень на стику етнології та археології. В результаті вивчення дисципліни студенти повинні вміти: самостійно і об'єктивно мислити; сприймати необхідні знання по етноархеології; правильно використовувати знання, отримані з даної дисципліни в майбутній професійній діяльності; аналізувати, моделювати шляхом реконструкції археологічні та етнографічні пам'ятки, а також процеси господарської та культурної діяльності в історичному минулому людського суспільства.	Методика історико-археологічних досліджень
Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Уміння сприймати сутність і особливості історичного розвитку світової цивілізації та місця в ньому вітчизняного минулого (C2) Уміння використовувати на практиці теоретичні	Знати: предмет та об'єкт археології; історію розвитку археології, як науки; систематизацію археологічних джерел, типи археологічних пам'яток; основні методи дослідження археологічних пам'яток; археологічну періодизацію. Періодизацію і хронологію археології України; методи археологічного датування; процедуру археологічного дослідження;	Археологія Європи

положення для здійснення організаційних та контрольних заходів у сфері історичної науки (C5, C8)	Основні галузі археології. Сучасні концепції та інтерпретації археологічних пам'яток з території України. Законодавчі акти про охорону культурної та археологічної спадщини. Вміти: використовувати набуті знання для вивчення проблем історії стародавнього населення; робити висновки та узагальнення на основі аналізу характеру археологічних джерел; використовувати різні методи археологічного дослідження для датування (відносного) археологічних пам'яток; узагальнювати дані про господарство і матеріальну культуру стародавнього населення на основі аналізу характеру археологічних джерел; орієнтуватись у науковій літературі із актуальних проблем археології, відбирати з цієї інформації найголовніше, вміти систематизувати її; працювати з науково-методичними посібниками; застосувати отриманні теоретичні знання при проведенні наукового дослідження.	
Здатність аналізувати історичні чинники виникнення конкретних ситуацій в історичних подіях (C2, C8) Уміння виявляти спільні й відмінні риси в теоретико-методичних підходах українських і зарубіжних істориків, етнологів та археологів (C7) Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (C1, C4) Здатність здійснювати історичні дослідження з визначеної тематики (C2, C3) Здатність використовувати в своїй діяльності історичні методи дослідження (C7) Здатність використовувати	Знати: ☐ предмет, мету і завдання вибіркової навчальної дисципліни; ☐ концептуально-теоретичні і методологічні засади вивчення теми; ☐ ключові терміни і поняття зазначеного курсу; ☐ провідні наукові погляди і позиції вітчизняних і зарубіжних науковців; ☐ археографічні й історіографічні джерела, які стосуються історії та етнополітичних процесів. Вміти: ☐ синтезувати й аналізувати новітні історіографічні підходи; ☐ розкривати зміст і спрямованість наукових шкіл, поглядів і концепцій, комплексів археографічних та історіографічних джерел з досліджуваної проблеми; ☐ робити порівняльні	Дисципліни кафедральних спеціалізацій

іноземну мову в практичній діяльності за спеціальністю (С3) Уміння працювати з джерелами та фаховою літературою (С3)	компаративістські висновки й узагальнення основних тем зазначеного вибіркового курсу та їх тлумачень у вітчизняній і зарубіжній історіографіях.	
	Знати: про науку як продуктивну силу; сутність, предмет, об'єкт та функції науки; класифікацію наукових знань; інформаційну базу наукових досліджень; основи теорії і методології наукових досліджень; особливості вибору теми, формулювання дослідницьких завдань, визначення мети, об'єкту й предмету дослідження; основи методики історичних досліджень; методи пошуку і збору наукової інформації, основи роботи з історичними джерелами, науковою літературою; вимоги до структури, змісту та оформлення наукових робіт; правила та прийоми роботи з науковим текстом; методику підготовки і захисту курсової, кваліфікаційної роботи Вміти: здійснювати збирання, обробку, аналіз, систематизацію інформації використовувати при написанні курсової роботи, інших наукових робіт методи наукових досліджень та сучасні технічні засоби інформаційних технологій працювати з історичними джерелами, науковою літературою; правильно формулювати проблему, визначати мету й завдання, об'єкт і предмет свого дослідження, актуальність роботи, її практичне значення; використовувати сучасні інформаційні технології для пошуку, збору та опрацювання наукової інформації; робити самостійні висновки за результатами дослідження; здійснювати написання тексту, технічне оформлення роботи, її наукового апарату відповідно до існуючих вимог;	Науковий семінар

	готувати й виголошувати наукову доповідь, вести дискусію, обґрунтовувати свою точку зору. правильно оформити бібліографію дослідження; написати і оформити наукове дослідження згідно прийнятих наукових вимог і стандартів; на практиці використовувати різні методи наукових досліджень.	
--	---	--

Інше (у разі потреби) _____

Гарант освітньої програми

доктор історичних наук, професор

завідувач кафедри історії слов'ян

В.Л. Комар

Ректор

І.Є. Цепенда